

بارم "سیرف" پدرونی

۲۵۵۴

دکتر اسرار
۱۳۴۰

دانشگاه ملی ایران

دانشکده حقوق

پایان نامه

برای دریافت درجه فوق لیسانس

حقوق جزا

موضوع:

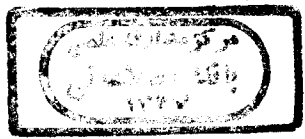
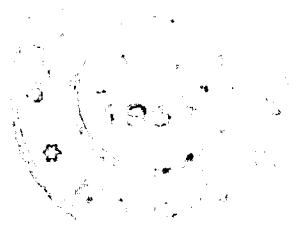
ضابطین دادگستری و نظامی

بیراهنمائی:

استاد ارجمند جناب آقای دکتر اسدالله کازرونی

تهیه و تنظیم:

سید محمود زاکری ارمکی

۲۸۸۴

۱۴۱	قسمت دوم : قرار تامین خواسته
۱۴۶	قسمت سوم : خاتمه تحقیقات و صدور قرار نهائی
۱۴۸	بخش سوم - اظهار نظر باز پرس
	قسمت اول : اعتراض بقراریهای باز پرس و کسانی که
۱۸۱	حق اعتراض دارند و مراجع صالح برسیدگی
۱۸۴	قسمت دوم : مهلت اعتراض بقراریهای باز پرس
۱۸۵	ضابطین نظامی
۱۸۹	فصل چهارم - وظائف و اختیارات ضابطین نظامی
	بخش اول - وظائف و اختیارات ضابطین نظامی در مورد بزه های
۱۸۹	غیر مشهود
	بخش دوم - وظائف و اختیارات ضابطین نظامی در مورد بزه های
۲۰۱	مشهود
۲۰۴	فصل پنجم - صدور امر تعقیب
۲۱۸	فصل ششم - مرحله تحقیق
۲۱۸	- صلاحیت
۲۱۹	بخش اول : صلاحیت شخصی
۲۲۶	بخش دوم : صلاحیت ذاتی - اضافی

صفحه	پ
۲۲۷	بخش سوم : صلاحیت محلی
۲۳۴	بخش چهارم : صلاحیت نسبی
۲۳۴	فصل ششم - صلاحیت دیوان حرب عادی
۲۵۴	فصل هشتم - صلاحیت دیوان تجدید نظر
۲۵۶	فصل نهم - دادگاه انتظامی و صلاحیت آن
۲۶۰	فصل دهم - دیوان حرب زمان جنگ و صلاحیت آن
۲۶۸	فصل یازدهم - دادگاه تجدید نظر زمان جنگ و صلاحیت آن
	فصل دوازدهم - دیوان حرب در نقاطی که بحال حکومت نظامی است و
۲۷۱	صلاحیت آن
	فصل سیزدهم - دادگاههای فرمانداری نظامی یا دادگاههای موقت
۲۷۲	نظامی و صلاحیت آنها
۲۸۷	فصل چهاردهم - دادگاه انضباطی اردو و صلاحیت آن
	فصل پانزدهم - صلاحیت دادگاه عباد ر موقعی که بزهنگار شریک یا معاون
۲۹۰	داشته باشد .
۲۹۴	فصل شانزدهم - اقدامات باز پرس
	بخش اول - اقداماتی که باز پرس برای تهیه و جمع آوری ادله
۲۹۴	جرم بعمل میآورد .

- بخش دوم - اقداماتی که بازپرس برای جلوگیری از فرار یا مخفی شدن متهم بعمل میآورد
- ۲۹۷
- فصل نهم - دادستانی ارتش
- ۳۰۰
- فصل هیجدهم - وظائف و اختیارات دادستانهای نظامی
- ۳۰۱
- بخش اول - در مرحله کشف
- ۳۰۱
- بخش دوم - در مرحله تعقیب
- ۳۰۲
- بخش سوم - در مرحله تحقیق
- ۳۰۲
- بخش چهارم - در مرحله بین تحقیق و دادرسی (مرحله صدور کیفرخواست، تنظیم اعلامیه صدور کیفرخواست، احاله پرونده بدادگاه)
- ۳۱۲
- قسمت ۷ - اثرات تنظیم کیفرخواست
- ۳۱۷
- بخش پنجم - در مرحله دادرسی - حکم
- ۳۱۸
- بخش ششم - در مرحله اجراء
- ۳۲۵
- فصل نوزدهم - وظائف و اختیارات تیمسار دادستان ارتش
- ۲۴۰

بسم الله الرحمن الرحيم

موضوع - شایعین دادگستری و نظامی

کسانی که برای جلوگیری از وقوع جرم ، حفظ آثار و علائم آن ، بدست آوردن وسائل ارتکاب بزه ، دستگیری مجرم و جلوگیری از فرار و مخفی شدن آن ، تحقیق در کیفیت و چگونگی بزه و تفحص در ما نیت آن و استماع گواهی گواهان و جمع آوری ادله اثباتی و تشخیص نوع بزه و کافی بودن ادله بدست آمده برای اثبات انتساب آن به متهم یا مرتکب و تعیین دادگاه صالح برای رسیدگی و هدایت متهم به آن و تعیین عویت متهم و تفهیم اتهام یا اتهامات با و استماع بیانات وی و اخذ آخرین دفاع و صدور کیفرخواست و دفاع از آن بنحوی از انحصار مأموریت قانونی دارند شایعین دادگستری و نظامی نامیده میشوند و سریک از آنها نسبت به صلاحیتی که دارد در حدود اختیارات قانونی خود اقدام و عمل مینماید که نتیجه و ضلوع حاصل از آن اعمال کیفر در باره بزهکار است .

بموجب قسمت اول ماده ۹۰ آئین دادرسی کیفری " ضابطین عدلیه

عبارتند از مأمورینی که متلفند به تحقیق و کشف جرائم (خلا ف ، جنحه و جنایات)

و یا اقداماتی که برای جلوگیری مرتکب یا متهم از فرار یا مخفی شدن موافق مقررات قانون

باید بعمل آید "

منظور از اقداماتی که برای جلوگیری مرتکب یا متهم از فرار یا مخفی شدن به عمل می آید " اقدامات تأمینی " است که درباره آن به موقع به تفصیل بحث خواهد شد . * فصل اول - ضابطین دادگستری *

بموجب قسمت دوم ماده ۱۹ مذکور در بالا " ضابطین مذکوره " بترتیب ذیل تقسیم میشوند :

(اول) مدعی عمومی ابتدائی و معاونین او (دوم) مستنطق (سوم) کمیسرهای پلیس و قائم مقام آنان (چهارم) صاحبان مناصب و رؤساء بزرگ دژاندارم " .^۱

این قسمت از ماده ضابطین دادگستری را احصاء نموده ولی غیر از اشخاص مذکور در ماده اشاره شده مأموران بعضی از سازمانها نیز مناسبت قوانین مخصوص و بموجب شغل خود از جمله ضابطین عدلیه یا در ردیف آنها به حساب آمده یا گزارش آنها در حکم گزارش ضابطین دادگستری محسوب میگردد که - عبارتند از :

۱- رؤسای دادگاه بخش نسبت به جنایات و جنحه های بزرگ - رؤسای دادگاه بخش در نقاطی که دادگاه بخش خارج از حوزه دادگاه ابتدائی در امور جنحه ای بزرگ و بطور کلی در امور جنائی جانشین باز پرس بوده و وظایف او را انجام میدهند چه بموجب ماده ۲۴ قانون اصول تشکیلات عدلیه " در نقاطی که صلاحیه در -

خارج از مقر محکمه ابتدائی است امین صلح مکلف است در امور جنائس و جنحه های بزرگ و وظیفه مستنطق را انجام داده دوسیه عمل را به پارک هدایت صلاحیتدار بفرستد ."

۲- مأموران صلح نسبت به جنحه های مهم و جنایات - بموجب بنسب ب ماده ۴ قانون مأمورین صلح مصوب پنجم مرداد ماه ۱۳۰۹ " در جنحه های مهم و جنایات مأمور صلح سمت مستنطقس دارد و در مواردی که دلائلی بر فرار متهم یا تابانی یا محو آثار جرم باشد حق صدور قرار توقیف خواهد داشت و بموجب ماده ۹ همان قانون " مأمور صلح پس از تحقیقات عقیده خود را در ذیل پرونده قید و آنرا نزد مدعی العموم حوزه مأموریت خود ارسال خواهد داشت و هرگاه مدعی العموم تحقیقات مأمور صلح را کامل دانست اقدام مقتضی دایر بر منع تعقیب یا احاله به محکمه صالحه خواهد نمود والا برای تکمیل تحقیقات یا خود مأمور صلح دست در داده یا پرونده را به مستنطق حوزه خود احاله میکند ."

۳- نایب الحکومه نسبت به جنحه های بزرگ و جنایات - بموجب ماده ۱۳ قانون مأمورین صلح " وزارت عدلیه میتواند بنایب الحکومه سمت مأمور صلح را بدهد " بنابراین او نیز در ایفاء این وظیفه از ضابطین عدلیه محسوب بوده و در جنحه های مهم و جنایات سمت مستنطق را در مورد امور جزائی نسبت به کشف

بزه دارد .

۴ - کدخدایان نسبت به جلوگیری از فرار متهم و از بین بردن اثرات جرم - بموجب ماده ۸ قانون کدخدائی مصوب هشتم آذرماه ۱۳۱۴ کدخدا مکلف است طبق ماده ۲۳ قانون اصول محاکمات جزائی در جلوگیری از فرار متهم و از بین بردن اثرات جرم اقدام کند و نتیجه اقدامات را به اسرع اوقات به نزدیکترین پست امنیه یا نایب الحکومه اطلاع دهد .
 علیهذا کد خدایک بموجب ماده ۲۷ قانون اصول محاکمات جزائی سابق در ده قائم مقام کلانتر ^{پهای} شهربانی بود و در جرائم مشهود میتواند رسیدگی کرده از متهم و طرفش بازجوئی و از شهود استماع گواهی نموده گزارش خود را بعداً به مراجع معینه برای تعقیب بفرستد باتفصیل ماده مذکور وظیفه او باتوجه به ماده ۸ قانون کدخدائی به جلوگیری از فرار متهم و از بین بردن اثرات جرم و آگاهی دادن نتیجه اقدامات معموله در اسرع اوقات به پاسگاه ژاندار مری یا به بخشداری محل تقلیل یافته است .

۵ - فرمانده هواپیمایان نسبت به جرائم جنحه ای یا جنائی داخل در هواپیما - بموجب ماده ۳۲ قانون هواپیمائی کشوری مصوب ۱۳۲۸ " در مواردی که جنحه و جنایتی در داخل هوا پیمایکه بر فراریان پرواز میکند یا داخل يك هواپیمای

ایرانی در خارج از ایران ارتکاب شود فرمانده هواپیما مکلف است تا زمانی که مداخله مأمورین صلاحیتدار میسر باشد طبق مقررات قانون اصول محاکمات جزائی تفتیشات و تحقیقات مقدماتی بعمل آورده و دلائل و مدارک جرم را جمع آوری و تأمین نماید و در صورت لزوم میتواند موقتا مظنون به ارتکاب جرم را توقیف کند .

مسافرین و اعضای هیئت رانندگی را تفتیش و اشیائی را که ممکن است دلیل جرم باشد توقیف نماید . در مورد این ماده فرمانده هواپیما برای تفتیش جرم و تحقیقات مقدماتی از ضابطین دادگستری محسوب میشود و کلیه وظایفی را که بموجب فصل دوم قانون اصول محاکمات جزائی برای کمیسرهای شهرهای مقرر است عهده دار میباشد " در مورد عبارت " در جنحه و جنایتی در داخل هواپیما . . . " مذکور در ماده اشاره شده به قوانین متعدد مراجعه شد همه به نسق مذکور تدوین شده و تصور می رود عبارت مذکور ناشی از فطرت قانونگذار باشد زیرا با توجه به عبارت " چنانچه جنحه و جنایتی در داخل هواپیما " این توهم پیش می آید که در مورد جرم جنحه یا جنایتی که به تنهایی در هواپیما رخ دهد فرمانده هواپیما صالح به رسیدگی نیست در صورتی که منظر قانونگذار غیر از آن است بعلاوه عبارت " دلائل و مدارک جرم را جمع آوری مینماید " مذکور در همان ماده و عبارت " گزارش کتبی راجع به موضوع جرم " و عبارت " فوراً وقوع جرم و نتیجه تفتیشات

و تحقیقات و اقداماتی را که به عمل آورده " و عبارت " متهم یا مظنون را با دلائل و مدارک جرم به دادستان یا باز پرس تسلیم " موجود در ماده ۳۳ همان قانون وجود بر تائید این مدعاست که فرمانده هواپیمای در مورد جرم جنحه یا جنایتی که به تنهایی در هواپیما رخ داده باشد صالح بر رسیدگی میباشد .

ماده ۳۳ قانون مذکور وظایف فرمانده هواپیما را تعیین

نموده چه بموجب ماده مزبور " در مورد ماده ۳۲ پس از فرود آمدن

هواپیما فرمانده هواپیما باید گزارش کتبی راجع به موضوع جرم و اقدامات

مقدماتی که به عمل آورده است تنظیم و به اداره کل هواپیمائی کشوری ارسال

دارد . بعلاوه در صورتیکه هواپیما در ایران فرود آید فرمانده هواپیما

مکلف است فوراً وقوع جرم و نتیجه تفتیشات و تحقیقات و اقداماتی را که بعمل

آورده به دادستان محل فرود آمدن هواپیما یا قائم مقام او اطلاع داده -

متهم یا مظنون را با دلائل و مدارک جرم به دادستان یا باز پرس تسلیم و از -

مداخله خودداری کند و در موردی که هواپیمای ایرانی بعد از وقوع جرم در

خارج از ایران فرود آید فرمانده هواپیما باید مراتب را به اطلاع کنسول

ایران که در حوزه او هواپیما فرود آمده رسانیده و از او کسب تکلیف کند .

۶ - مأمورین و صول عایدات دولت - بموجب ماده ۱۲ قانون مجازات

مرتکبین قاچاق مصوب ۱۳۱۲ " هر يك از مأمورین وصول عایدات دولت میتواند
 برای کشف قاچاق و توقیف جنس در امکانه مظنونه تفتیش نماید . تفتیش در
 منازل اشخاص باید بوسیله مأمورین مخصوصی که از طرف ادارات مأمور و وصول
 درآمد برای این امر مجاز میباشند و با حضور نماینده پارک و یا نماینده او یا کمیسر
 پلیس محل یا نماینده او یا کدخدای محل به عمل آید . تفتیش در منازل اشخاص
 بعد از غروب تا طلوع آفتاب ممنوع است و تفتیش در امکانه مظنونه و منازلی که
 طرف سوء ظن است باید با حضور صاحبان امکانه و منازل به عمل آید و در صورت
 عدم حضور آنها با حضور لا اقل دو نفر شاهد " علیهذا باتوجه به ماده مذکور مأمورین
 وصول عایدات دولت نسبت به جرائم قاچاق از ضابطین دادگستری محسوب گشته
 و کلیه وظایفی که بموجب فصل دوم قانون اصول محاکمات جزا برای کمیسرهای
 شهر بانی مقرر گردیده عهد دار میباشند .

۷ - مأمورین شکار بانی در صورت آموزش وظایف ضابطین دادگستری

و شرکت در کلاس مخصوص تحت نظر دادستان شهرستان - بموجب ماده
 ۱۹ قانون شکار مصوب امرداد ۱۳۴۶ " مأمورین شکار بانی که از طرف سازمان
 شکار بانی مأمور کشف و تعقیب جرائم فوق الذکر میشوند در صورتیکه وظایف ضابطین
 دادگستری را در کلاس مخصوص زیر نظر دادستان شهرستان تعلیم گرفته باشند

از لحاظ اجرای این قانون در ردیف ضابطین دادگستری محسوب میشوند.

۸ - مأمورین کشف و تعقیب جرائم مذکور در قانون جنگلها - بموجب ماده ۴۵ قانون جنگلها مصوب شهریور ۱۳۴۶ " مأمورین جنگلبانی که بموجب احکام سازمان جنگلبانی مامور کشف و تعقیب جرائم مذکور در این قانون میشوند در ردیف ضابطین دادگستری محسوب و از این حیث تحت تعلیمات دادستان محل انجام وظیفه خواهند نمود " و چون بدون گذراندن کلاس مخصوص و - فهمیدن وظایف مربوطه از مأمورین مذکور مسئولیت مربوط به ضابطین دادگستری را نمیتوان انتظار داشت بعلاوه از عمل آنها آنچنانکه باید و شاید نتیجه مثبتی عاید نمیشود علیهذا تبصره ۲ ماده مذکور در فوق بیان میدارد " مأمورین کشف و تعقیب جرائم که از طرف سازمان جنگلبانی تعیین میشوند از حیث اجرای این قانون وقتی ضابط دادگستری محسوب میشوند که وظایف ضابطین دادگستری را در کلاس مخصوص تعلیم گرفته باشند " و تبصره ۳ ذیل ماده مذکور وظایف مأمورین مزبور را تبیین و مقرر میدارد : " مأموران سازمان جنگلبانی که دارای معرفی نامه از طرف سازمان مزبور میباشند با تحصیل نمایندگی از طرف دادستان مجازند کلیه کارهای صنایع چوب و همچنین انبارها را در هر موقع که لازم بدانند بازرسی و در صورت کشف چوب غیر مجاز نسبت به بازداشت آن اقدام و با تنظیم

صورت مجلس مراتب را به دادسرای محل اطلاع دهند .

۹ - مأمورین گمرک مرزی - بموجب ماده ۱ قانون تذکره مصوب ۱۳۴۳

" بازرسی و رسیدگی به اسناد و مدارک مسافرت و گذرنامه اتباع داخله و خارجه با رعایت مقررات قانون گذرنامه و قانون ورود و خروج اتباع خارجه مصوب ۱۹ - اردیبهشت ۱۳۱۰ در دفاتر گمرکی محل ورود و خروج به عهده مأمورین شهر بانی واگذار میشود بدون اینکه در امور گمرکی یا فرودگاه دخالتی نمایند و در نقاطی که مأمورین شهر بانی نباشند این وظیفه به عهده مأمورین گمرک مرزی است ."

علیهذا باتوجه به قسمت اخیر ماده مذکور در بالا مأمورین گمرک مرزی

با رعایت مقررات مندرج در ماده یاد شده در انجام این وظایف در زمره ضابطین دادگستری محسوبند .

۱ - مأموران گارد مسلح گمرک - مأمورین مرزبانی - بازرسان مخصوص

وزارت بهداری - بموجب ماده ۲۰ اصلاح قانون منع کشت خشخاش مصوب ۱۳۳۸

" از نظر اجرای مقررات این قانون در هر نقطه که وزارت بهداری مقتضی بداند میتواند

موضوع را به مأمورین گارد مسلح یا مأمورین مرزبانی یا بازرسان مخصوص وزارت

بهداری ارجاع نماید . در اینصورت مأمورین مذکور مانند مأمورین ژاندارمری

و شهر بانی ضابط دادگستری محسوب و بترتیب مقرر در قانون آئین دادرسی کیفری

تحت تعلیمات دادستان محصل باید انجام وظیفه نماید .

۱) - پاسبانان راه آهن - بموجب شق ۱۰ نظامنامه پاسبانی

راه آهن مورخ ۱۳۱۴/۱۱/۱۳ " پاسبان راه آهن مکلف است در حفظ امنیت خطوط راه آهن و مصالح و انبارها و ابنیه و اموال و مرسولات و کلیه متعلقات و مسافران آن در حوزه راه آهن مراقبت به عمل آورد و متخلفان از مقررات و مرتکبان جنحه یا جنایت را جلب و پس از تحقیقات مقدماتی بادرسیه آنها تسلیم مقامات قضائی صلاحیت دار کند ."

۲) - اعضای خانه انصاف - بند ۲ و ۳ ماده ۱۴ قانون تشکیک

خانه انصاف مصوب خرداد ماه ۱۳۴۴ که در بیان قسمتی از صلاحیت خانه انصاف میباشد توجه میدهند که خانه انصاف در حفظ آثار جرم مراقبت نموده در جرائم مشهود از فرار متهمین جلوگیری نموده مراتب را به نزدیکترین مرجع قضائی یا مأمورین انتظامی فوراً اعلام مینماید . ضمناً بند ۳ ماده ۱۴ مذکور اضافه مینماید که کدخدای ده مکلف است دستور خانه انصاف را برای جلوگیری از فرار متهمین اجراء کرده و بلافاصله موضوع را به نزدیکترین مرجع قضائی و یا مأمورین انتظامی گزارش داده متهم را معرفی و تحویل نماید ."

در چند متن ماده ۱۴ قانون تشکیک خانه انصاف در مورد امور جزائی